

REMISSVARFinansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.seAvdelning
AnalysavdelningenHandläggare
Anna Bengtsson
+46 8 563 088 71
anna.bengtsson@uka.se

AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

(Fi2025/00457)

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har anmodats att lämna synpunkter på ovanstående betänkande. UKÄ begränsar sitt remissvar till sådant som faller inom myndighetens uppdrag och verksamhet.

Synpunkterna följer samma områdesindelning av förslagen som görs i Bilaga A Förslagslista.

Spetsforskning

När det gäller förslagen inom området Spetsforskning ställer sig UKÄ positivt till förslagen om att inrätta post doc-tjänster inom AI och att skapa tjänster för gästprofessorer inom AI under en tioårsperiod. Samtidigt vill UKÄ poängtera att rekrytering av forskare till högskolan är en tidskrävande process. Här ska det dessutom ske i kombination med en mycket hög internationell konkurrens om efterfrågad AI-kompetens. Om förslagen genomförs kan det innebära en risk att satsningarna inte kommer att kunna utnyttjas fullt, om inte de finansiella villkoren utformas så att anslagsmedel kan hanteras.

UKÄ ställer sig positivt till förslaget om att inrätta kombinationstjänster, där forskare delar sin anställning mellan högskolesektorn och en annan sektor. UKÄ är av uppfattningen att mobilitet mellan sektorer kan stärka kvaliteten på högre utbildning och forskning. Det överensstämmer också med UKÄ:s tidigare yttrande över promemorian *Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären* (dnr U2024/00229).

UKÄ ställer sig positivt till förslaget om att inrätta nationella forskarskolor för doktorander, organiserade ämnesvis. Forskarskolor är något som UKÄ tidigare framhållit som ett framgångsrikt sätt att stärka forskningsanknytningen och öka kvaliteten i utbildningen.

UKÄ vill belysa riskerna med att förslagen på stora satsningar på spetsforskning inom AI riskerar att både förstärka och vidmakthålla de strukturella skillnader mellan kvinnor och män som finns inom området teknik i högskolan. UKÄ vill framhålla vikten av ett jämställdhetsperspektiv i rekryteringsprocesserna så att satsningen inte förstärker den underrepresentation som finns av kvinnor inom teknikområdet.

Kompetens

UKÄ ställer sig positivt till satsningen på att tillföra utbildningsväsendet medel för ett lärarlyft för AI i högre utbildning, så att AI kan bli del av all högre utbildning. UKÄ har tidigare framfört att lärosätena behöver integrera AI-inslag i en lång rad utbildningar (*Artificiell intelligens och högskolans utbildningsutbud – redovisning av ett regeringsuppdrag*, UKÄ 2024).

När det gäller yrkesverksammas och arbetsgivares behov av färdigheter anser kommissionen att det saknas en sammanhållen, relevant och användarvänlig sammanställning av information om vilken kompetens som kommer efterfrågas framöver och vilka utbildningar som finns för att fylla dessa behov. I sammanhanget lyfter kommissionen att UKÄ ansvarar för att ta fram planeringsunderlag för lärosätenas dimensionering av utbildning. UKÄ utgår från att det som åsyftas är uppdraget i 4 § andra punkten förordningen (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet. Där står det att UKÄ ska följa och redovisa arbetsmarknadens framtida kompetensbehov i relation till utbildningsutbudet. Det görs idag genom en rapport som utkommer vart tredje år där vi redovisar arbetsmarknadsläget och nybörjarbehovet för ett antal utbildningar i högskolan. UKÄ vill framhålla att den rapporten inte belyser behovet av mer specifik kompetens, exempelvis inom AI, som kommissionen efterfrågar.

Ledarskap och styrning

UKÄ ställer sig positivt till att frågor gällande AI hanteras centralt i syfte att effektivisera hanteringen. UKÄ vill i sammanhanget lyfta de svårigheter som små myndigheter kan ha att leva upp till långtgående visioner kring till exempel digitalisering. Det är viktigt att stöd finns centralt, så att myndigheterna även kan leva upp till kravet om att hushålla väl med statens resurser.

- - -

Beslut om remissvaret har fattats av generaldirektören Martin Norsell efter föredragning av seniora utredaren Anna Bengtsson i närvaro av gruppchefen Jonas Börjesson, tf gruppchefen för kommunikationsfunktionen Viveka Persson och verksamhetsstrategen Per Westman.

Martin Norsell